Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Беларускі Звон

Радыкальная тыднёвая часопісь

Цана асобнага нумару 20 гр.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Літоўна 18.
Адрэс для карэспандэнцыі і падпіскі: паштовая скрынка № 19.
Прыйімо інтэрэсантаў ад 10 да 2 гадз. што-дня, апрача сьвятаў і нядзель.
Падпіска з дастаўкай да хаты: на 1 год—6 зл., за паўгоду—3 зл., за 3 мес. — 2 зл., за 1 мес.—50 гр.

Год I. Вільня, 23 сакавіка 1931 г. № 6

Чорны год.

Ад дня 25 сакавіка 1918 году для Беларускага Народу пачалася новая эра: у гэты дзень — праз высны народных выбранцаў у Радзе Рэспублікі—*Беларусь абвясьціла себя вольнай і незалежнай дзяржавай.* І ад гэтага мамэнту для нас пачаўся і новы рахунак часу: мы з году ў год адзначаем гістарычны дзень 25-га сакавіка, адзначаем, колькі ўжо гадоў мінула ад абвяшчэньня незалежнасьці Беларусі.

Трынаццаты раз робім мы гэта сёлета. Як у дзень агульна прынятага Новага Году людзі зварачаюцца да перажытага за мінулы час і робяць падрахунак усіх плюсаў і мінусаў, так і мы ў дзень 25 сакавіка робім падрахунак у нашай нацыянальнай і дзяржаўнай працы. Але сёлета гэты падрахунак дужа, дужа сумны. Як быццам апраўдываецца вера народу ў фатальнае значэньне цыфры 13: бо трынаццаты год ад пачатку новае эры беларускага жыцьця аказаўся запраўды-ж для нас **чорным годам.**

Акт 25 сакавіка 1918 году, як ведама, ня мог быць праведзены ў жыцьцё: незарганізаваны й безаружны Беларускі Народ ня здолеў скінуць з сябе падвойнага ярма, якое было тады нам узьдзета нямецкімі і маскоўскімі акупантамі. І над усей Беларусяй запанавала непадзельна Масква, перайімаючы крок за крокам беларускія абшары, пакіданыя нямецкім войскам. Але, ня гледзячы на сваю перамогу, Масква не магла ня лічыцца з выяўленай Беларускім Народам воляй—жыць самастойным, ад нікога незалежным жыцьцём. І маскоўская савецкая ўлада прызнала патрэбным зрабіць від, што абвешчаны бальшавікамі прынцып „самавызначэньня народаў ажно да поўнага аддзяленьня"—ня пусты гук. І у выніку гэтага ў дзень 1 студня 1919 г. у Менску ўрачыста было абвешчана ўтварэньне *Савецкае Беларусі, як незалежнае Савецкае Сацыялістычнае Рэспублікі,* в „добрае волі" сваей аб'ядна́ўшаеся з Маскоўшчынай, І хаця „незалежнасьць" гэтае Беларускае Рэспублікі была дужа сумлі́ўная, хаця толькі ў галіне культурна-асьветнае і гаспадарчае працы беларусы мелі магчымасьць сваімі рукамі будаваць сваё жыцьцё, падлягаючы цалком палітычнаму кіраўніцтву Масквы,—усё-ж такі самы факт абвяшчэньня Савецкае Беларусі быў красамоўным доказам правільнасьці і жыцьцёвасьці становішча, якое 25 сакавіка 1918 году занялі тварцы акту аб незалежнасьці: рэвалюцыйная бальшавіцкая ўлада была прымушана сама стануць на гэтым-жа становішчы—хаця-ж толькі тэорэтычна.

Хоць і куртатая была гэная бальшавіцкая незалежнасьць Беларусі, але яна ў працягу добрага дзесятку гадоў давала магчымасьць беларусам сваімі ўласнымі рукамі будаваць сваё нацыянальнае жыцьцё. Адчыняліся тысячы беларускіх школ на тым абшары,—пасьля вайны Саветаў з Польшчай—астаўся пад уладай Маскоўшчыны. Адчыняліся дзесяткамі беларускія сярэднія школы, а над усей шырака раскінутай беларускай школьнай сеткай красаваў у Менску Беларускі Дзяржаўны Унівэрсытэт. Закіпела выдавецкая праца: што-дня на кніжны рынак выкідаліся новыя беларускія кніжкі — ці то літэратурнага, ці навуковага, ці ўтылітарнага—практычнага зьместу. Разьвіваўся беларускі тэатр, беларускае мастацтва ўсіх відаў. А разам з тым наладжывалася на новых падставах жыцьцё беларускага сялянства, якому дасталася блізу ўся былая дворная і казённая зямля. Улада Савецкае Беларусі ў працягу дзесяцёх гадоў энэргічна працавала над падняцьцем выдайнасьці сялянскіх гаспадарак, пераводзячы сялян на хутары, дастаўляючы ім усе патрэбныя гаспадарскія прылады, лепшае насеньне і г. д., ды ўсяляк стараючыся дайсьці да таго, каб селянін сваім хлебам мог выкармліваць гарады і сам добра жыў.

Але мінула дзесяць гадоў такое працы, і раптам у палітыцы Масквы нешта зьмянілася. У творчай культурна - нацыянальнай працы беларусаў маскоўскі нацыяналізм, які быў прыхаваў сьпярша свае рогі пад лёзунгамі інтэрнацыяналізму, раптам угледзіў „нацыянал-дэмакратызм", „буржуазную ідэалёгію", варожую Саветам. А ў хутарскай палітыцы на вёсцы дык маскоўскія „прававерныя" камуністы выкрылі ўжо „запраўдную контррэвалюцыю". *І Масква адкрыта абвясьціла Беларусі — вайну.* На беларускую савецкую ўладу, на беларускіх культурных працаўнікоў пасыпаліся адзін за адным цяжкія ўдары. Увесь цьвет беларускае інтэлігенцыі — каля 200 душ, якія былі запраўднымі тварцамі Савецкае Беларусі, — апынуўся ў вастрогах. Беларускія ўстановы папалі пад кіраўніцтва людзей, якія нічога супольнага з Беларускім Народам ніколі не мелі і не маюць. Багатая беларуская літэратура, твораная з нязвычайным высілкам гэтай-жа беларускай інтэлігенцыяй, абвяшчаецца „контр-рэвалюцыйнай" і падлягае зьнішчаньню. Нішчаць масова беларускія школьныя падручнікі. А ўся стройная хутарская арганізацыя сялянскае гаспадаркі адным махам абвяртаецца ў руіну, на якой маюць расьці „калектыўныя гаспадаркі", ператвараючы вольных дагэтуль гаспадароўхлебаробаў у прыгоньнікаў дзяржавы...

І ўсё гэта прыпадае на фатальны для нас *шрынаццаты* год нашае новае эры. Але Масква не абмежываецца гэткай расправай з беларусамі на *савецкай* тэрыторыі: яна мае спосаб павясьці барацьбу і з тымі тварцамі беларускае незалежніцкае ідэолёгіі, якія жывуць у *Заходняй Беларусі* — пад Польшчай. Даўгія рукі мае Масква і сягае далёка. І нішчацца беларускія адраджэнска-незалежніцкія сілы і ў нас, на Захадзе: адных камуністычная партыя стараецца *забіваць маральна, абліваючы іх гразёю*; другіх—*правакуе і выдае ў рукі ўладаў, як прыхільнікаў камунізму*... А ў сувязі з гэтым ідзе сярод нашага грамадзянства страшэнная дэмаралізацыя: адны з нашых братоў, веручы тэй жа Маскве і яе экспозытуры—камуністычнай партыі, самі-ж прыкладаюць руку да нішчэньня жывых беларускіх сілаў; другія—прыхільнікі гэтак-званага „чорнага інтэрнацыяналу" (клерыкалы) — ганебна таргуюць беларускай зямлёй і за юдавы срэбнікі ці пасольскія мандаты топчуць у гразь асноўны прынцып акту 25 сакавіка 1918 году і зракаюцца на карысьць чужых народаў і Вільні, і Горадні, і Берасьця, і Пінску...

Калі-б мы, робячы наш падрахунак у трынаццатыя ўгодкі абвяшчэньня незалежнасьці Беларусі, угледзіліся адно толькі на найбліжэйшыя да нас падзеі, дык запраўды-ж сумныя вывады трэба было-б зрабіць для справы зьдзейсьненьня нашага найвялікшага нацыянальнага ідэалу.

Але, хто ўмее глядзець на справы глыбей і шырэй, у таго *для роспачы мейсца ня дудзе.* Бо мы можам адзначыць два нязвычайна важныя заваяваньні беларускае справы наагул. Адно з іх—гэта тое, што *беларуская справа, дзякуючы акту 25 сакавіка 1918 г, і пазьнейшаму савецкаму будаўніцтву Беларусі, сталася справай міжнародавай*, справай, ведамай на ўсім культурным сьвеце, а крывавая самаахвяра Ігнатоўскага і Янкі Купалы мусіла ўзварушыць сэрцы ўсіх, хто здолен да людзкіх пачуцьцяў, напамінаючы аб цяжкай крыўдзе нашай. Другое — яшчэ важней: калі дзесяць гадоў назад толькі малая жменька слуцкіх пастанцаў выступіла на аружную барацьбу з Масквой за незалежнасьць Беларусі, дык цяпер — пасьля менскіх падзеяў, пасьля зьмены адносінаў маскоўскіх камуністаў да беларускага пытаньня—*ў самых шырокіх масах ідэя незалежнасьці мусіць здабыць вялізарны лік прыхільнікаў.*

Пратэсты

беларускага грамадзянства у зьвязку з апошнімі падзеямі у Сав. Беларусі.

Як і трэба было спадзявацца тэррор Камуністычнае партыі проці нацыянальна-адраджэнскага руху ў Савецкай Беларусі — выклікае вялікае абурэньне сярод нашага грамадзянства.

Першая адгукнулася Вільня, дзе беларускае грамадзянства, аб'яднанае ў розных установах і інстытуцыях, дало ўжо сваю ацэнку ўсяму таму, што робіць камуністычная ўлада з нашаю справаю і з тымі людзьмі, якія стаяць у яе абароне.

Па прыкладу Вільні забірае ў гэтай справе голас і правінцыя, якая таксама выяўляе вялікае абурэньне з вышэйпададзеных прычынаў.

Пакуль што мы атрымалі весткі аб пратэстах ў гэтай справе з наступных мясцовасьцяў:

1. З м. Смаргоні, дзе пасьля лекцыі ладжанай Цэнтрасаюзам — 1 сакавіка г. г. — прысутныя на ёй грамадзяне — прылучыліся да пратэсту, вынесенага беларускімі арганізацыямі.

2. З Любчанскай гміны Наваградзкага пав., дзе пасьля лекцыі, адбыўшайся 1 сакавіка—беларускае грамадзянства ў ліку 320 чалавек вынесла рэзалюцыю—пратэст у справе камуністычнага тэрору ў Савецкай Беларусі.

Прыводзім выдзяржку з гэтай рэзалюцыі, якая сьведчыць аб нацыянальнай сьвядомасьці прыняўшых яе грамадзян:

..."прылучаем свой голас да нашых суседзяў з Негневіцкай гм., падзеляючы вялікі сум ўсяго беларускага народу над гэтаю цяжкаю стратаю і балючаю ранаю, нанесянай беларускай культуры чырвонымі крывавымі катамі.

Праклён вам грабары нашай нацыянальнай беларускай культуры!

Няхай пралітая вамі кроў нашых культурнікаў падзе вечнаю ганьбаю на вас!

Мучанікам вечная памяць і ганьба таму беларусу, які ня выразіць свайго абурэньня і пратэсту!"

3. Прыблізна такога-ж зьместу была вынесена рэзалюцыя пратэсту грамадзянамі Негневіцкай гміны, Наваградзкага павету, якія, сабраўшыся 28 лютага ў ліку каля 200 асоб —рэзка пратэстуюць проці камуністычных валадароў, нішчачых нашу культуру.

Гэтыя пратэсты могуць служыць прыкладам для ўсей масы нашага грамадзянства, якое павінна ў самай рашучай форме запратэстазаць проці ўсяго таго, што творыцца камуністамі на нашай Бацькаўшчыне.

Ганьба таму беларусу, які ня выразіць свайго абурэньня і пратэсту!

Сусьветны гаспадарчы крызіс.

Увесь сьвет перажывае цяжкі гаспадарчы крызіс, якому здаецца і не прадбачыцца хуткага канца.

Праяўляецца гэты крызіс у тым, што на рынках аказваецца лішак тавараў, якіх некаму купляць, фабрыкі скарочваюць сваю прадукцыю—а гэта вядзець да звальненьня з працы лішніх работнікаў, якія пераходзяць на палажэньне беспрацоўных. Адчуваецца востры недахоп у грошах, вэксальныя забавязаньні выконваюцца неакуратна і гэта вядзе да неразьмернай колькасьці пратэстаў, павялічваюцца труднасьці сьцягваньня падаткаў і г. д. Так прыблізна выглядаюць вонкавыя праявы прамысловых крызісаў, якія сыстэматычна выбухаюць у капіталістычных краёх.

Сучаснае эканамічнае палажэньне сьвету ацяжваецца яшчэ і тым што ўжо некалькі гадоў запар усе аграрныя краі перажываюць яшчэ і т. зв. аграрны крызіс, ад каторага цярпяць усе земляробы—ад абшарнікаў да дробрых гаспадароў уключна. Прадукты сельскае гаспадаркі таннеюць і іх няма куды збываць. А што за гэтым ідзець далей—вядома кожнаму.

Вось цяпер і паўстае пытаньне — дзе трэба шукаць прычын таго зьявішча, якое завецца гаспадарчым крызісам і якімі сьродкамі можна весьці з ім барацьбу? Многія ставяць сабе гэтае пытаньне і даюць розныя адказы, у залежнасьці ад сваіх пераканаваньняў і настрояў.

Самы ясны адказ мы знаходзім у камуністаў, якія гавораць—што прычынаю крызісаў зьяўляецца неправільная арганізацыя сучаснага грамадзкага ладу.

Трэба перадусім зруйнаваць яго да асноваў, каб не засталося „каменя на камені" і толькі тады ўдасцца пабудаваць новы лад, дзе ня будзе крызісаў з усімі бедамі, якія з ім злучаны.

Дзеля таго, кажуць камуністы — зусім ня трэба ламаць сабе галаву над тым, як паправіць сучасны стан рэчаў—трэба ўсё разбурваць і толькі, а далей—усё зробіцца само праз сябе.

Ня будзем тут спыняцца над тым наколькі неправільным і шкодным для грамадзянства зьяўляецца падобны пагляд.

На прыкладзе Саветаў мы бачым, што там творацца горшыя рэчы, чым той крызіс, які перажывае сьвет.

Там як быццам няма безработных, бо ўсе маюць працу, але ўсё ліха ў тым, што той, хто працуе жыве горэй ад эўрапэйскага бэзработнага, які атрымоўвае запамогу ад магістратаў,

Зарабляючы 30—40 рублёў у месяц пры страшэннай дарагавізьне рабочы чалавек жыве там горэй, чым той, хто зарабляе ў нас 40 залатовак.

Што робіцца там з працоўным селянствам—вядома ўсім—дзеля гэтага пакінем на баку парады камуністаў і тыя парадкі, якія яны завялі ў сябе, а лепш затрымаемся над тым — дзе запраўды трэба шукаць прычыны сучаснага крызісу.

Большасьць эканамістаў згаджаецца з тым, што прычыны іх трэба шукаць у апошняй вайне, правільней гаворачы ў тых выніках, да якіх яна прывяла народы ўсяго сьвету. Як вядома падчас вайны і пасьля яе, калі ваяваўшыя дзержавы „залізвалі свае раны"—азіяцкія і амэрыканскія" краі разьвілі сваю прамысловасьць і выцесьнілі са сваіх рынкаў эўрапэйскія тавары.

Прадукцыя эўрапэйскіх фабрык пачала корчыцца. Да гэтага трэба далаць, што такая тэрыторыя, як Кітай, быўшы раней вялікім рынкам для збыту эўрапэйскіх тавараў — ператварыўся ў „капёл", дзе ідзе бязупынная хатняя бойня і куды няма амаль ніякага доступу для заграгічных тавараў.

У Індыі, дзякуючы нацыяналістычнаму руху вытварылася такое палажэньне, калі заграгічны тавар байкатуецца індускім жыхарствам і проці гэтага няма ніякай рады.

Паўднёвая Амэрыка, дзе за апошнія гады ня спыняюцца рэвалюцыі, сэнс і значэньне якіх часам бывае трудна нават зразумець,—таксама ня можа лічыцца за пэўны рынак, куды б купцы сьмела маглі кіраваць свае тавары.

Няма надзеі на тое, каб у Кітаі, Індыі і Паўдн. Амэрыцы хутка наступіла ўспакаеньне.

Незалежна ад гэтага ўсе сучасныя дзяржавы адгарадзіліся высокім мурам ахаронных мытаў (пошліваў), дзякуючы чаму заграгічны тавар ня можа вытрымаць канкурэнцыі. Цяпер кожны край, разьвіўшы сваю прамысловасьць—стараецца спрыяць толькі сваёй прамысловасьці і ўсімі спосабамі не дапушчае заграгічных тавараў.

Гэтае зьявішча асабліва ўсілілася пасьля вайны і зьяўляецца адной з галоўнейшых прычын сучаснага прамысловага крызысу. Да гэтага трэба дадаць яшчэ адно ліха—гэта т. зв. савецкі дэмпінг.

Сутнасьць яго зводзіцца да таго, што савецкі ўрад з мэтай паглыбіць сусьветны крызіс і зрабіць больш цяжкім палажэньне працоўных масаў—прэць за бясцэнак на заграгічныя рынкі свае тавары.

Прэць іх толькі дзеля таго, каб спыніць прадукцыю эўрапэйскіх фабрык і гэтым выкінуць на брук як мага балей рабочых, якія па думцы Камінтэрну, павінны стаць у рады „рэвалюцыйных байцоў". Тая акалічнасьць, што ў Саветах усё грамадзянства (за выняткам камуністаў) сядзіць галоднае і абадранае — камуністычных валадароў зусім ня цікавіць.

Галоўная іх мэта—падарваць эканоміку „буржуазных" краёў.

З гэтаю-ж мэтаю, як падаюць апошнія газэты, яны нават займаюцца фальшаваньнем грошаў. — Адным словам, з боку Саветаў робіцца ўсё належнае для „дабра рэвалюцыі", але адначасна з гэтым яны шмат прычыняюцца да паглыбленьня сучаснага крызісу і гэтым самым да пагаршаньня палажэньня насельніцтва Эўропы і Амэрыкі.

Трэба яшчэ дадаць да гэтага, што Савецкая ўлада закрыла свабодны доступ заграгічных тавараў і прапускае туды толькі тое, што вызначана пэўнымі дзяржаўнымі органамі, якія вядуць заграгічны гандаль.

Дзякуючы гэтаму, эўрапейскаму тавару няма магчымасьці дастацца ня толькі ў б. Эўрапейскую Расею, але і на Сібір, Туркестан і іншыя вобласьці, якія раней былі вельмі добрымі рынкамі збыту.

Да гэтага прыблізна зводзяцца прычыны сучаснага сусьветнага крызісу.

Як з ім весьці барацьбу і калі ён скончыцца?

На гэтае пытаньне даць правільны адказ куды трудней.

Ліквідаваць сучасны крызіс у хуткі тэрмін бадай ці ўдасца.

Да гэтага трэба шмат працы з боку ўрадаў і гаспадарчых арганізацыяў, трэба заняцца перааргенізацыяй промыслу на такіх падставах, якія адпавядалі-б вытварыўшамуся палажэньню, трэба імкнуцца да таго, каб тавары патанелі і каб насельніцтва мела магчымасьць іх набываць і г. д.

Словам, тут трэба правясьці цэлы рад мераў у агульна-эўрапэйскім, а нават можа ў сусьветным масштабе—і толькі тады крызіс пачне зьмяншацца і траціць свае вострыя формы.

Тут ня месца затрымоўвывацца на ўсіх гэтых складных эканамічных пытаньнях.

Нашым абавязкам зьяўляецца толькі абрысаваць у агульных формах прычыну гэтага зьявішча і паказаць, што з ім можна весьці барацьбу, пры пэўных высілках з боку ўсяго грамадзянства, якое павінна арганізавацца ў адпаведны спосаб.

Селяне напрыклад павінны тварыць кооперагывы і толькі тады яны змогуць павясьці барацьбу з усім тым, што зьвязана з аграрным крызісам.

Наагул трэба сказаць, што для ліквідацыі

Ф. Акінчыц. Перадрук і пераклад забаронены.

На аграрныя тэмы.

(друкуецца, як дыскусыйны матэрыял).

(Працяг)

2. Землеўпарадкаваньне.

Адмецiўшы ў храналягічнай паступовасьці некаторыя найбольш характэрныя этапы ў галіне аграрнай палітыкі савецкай улады, нам неабходна цяпер зрабіць хаця-б кароткі агляд тых канкрэтных мерапрыемстваў, каторыя павядуць, па пагляду кампартыі, сельскую гаспадарку да сацыялізму. Аднак раней, чым прыступіць да гэтага цікавага ўва ўсіх адносінах пытаньня, нельга абыйсьці моўчкі некаторыя ня менш цікавыя моманты з галіны палітыкі Саветаў па землеўпарадкаваньню.

Наагул трэба сказаць, што ніякай пасьледавальнай палітыкі ў гэтай галіне Саветы не маглі праводзіць хаця-ж бы таму, што тэорытычна гэтае пытаньне ня было зусім распрацавана ў Кампартыі і ім мала хто цікавіўся.

Пры савецкай уладзе і ў гэтым выпадку запанавала поўная анархія: спачатку найбольш спрытная частка селянства захапіла ў свае рукі панскія і іншыя землі, потым арганізаваліся т. зв. „Камбеды", каторыя прыступілі да новых перадзелаў і гэты перадзел ідзе здаецца і па сёньняшні дзень, стварыўшы поўную няпэўнасьць у зямельных адносінах. Слоў няма, што гэта кустарнае землеўпарадкаваньне носіць хаотычны характар, ня можа мець ніякай агульнай мэты, творыць самавольства кіруючай касты, якая складаецца з вясковых лодыраў і адпадкаў пасьляваенных часоў. Аб правядзеньні нейкіх прававых падстаў у гэтай галіне няма і мовы. — Камітэты беднаты і парт. арганізацыі, рашаюць усе пытаньні вясковага жыцьця „па салямонаўску", на падставе сваіх „пераканаваньняў"..

За ўвесь час гістарычнага існаваньня Расеі ня было ў вёсцы столькі самавольства, якое было-б санкцыянавана зьверху і якое аддавала-бы лёсы ўсяго вясковага насельніцтва ў поўнае распараджэньне вясковых прайдох і жулікаў, адбіўшыхся ад фізычнай працы і нашоўшых пры савецкай уладзе лёгкі хлеб.

Апіраючыся на гэтых, выбітых з калеі і нікуды нягодных, здэклясаваных і здэправаваных элемэнтах,—кампартыя прыступіла да правядзеньня ўсіх сваіх мерапрыемстваў, а ў тым ліку і да будаўніцтва сацыялізму.

Наколькі сама кампартыя ў цэласьці ня можа арыентавацца ў галіне аграрных адносінаў, лепш за ўсё сьведчыць тая хаотычнасьць мерапрыемстваў, якая там праводзіцца з тым, каб праз некаторы час усё пайшло да ліха і было прыступлена да новых пробаў.

У такіх выпадках камуністычны цэнтр звальвае ўсю віну за неўдачы на мясцовых выканаўцаў, называючы іх камдурнямі, у той час, як гэтыя няшчасныя „камдурні" ў сутнасьці мала ў чым, апрача сваёй дурнаты і вінаваты, прымаючы пад увагу, што асноўныя аграрныя пытаньні зусім не распрацаваны тэорытычна.

Цікавым і характарным „інцындэнтам" з галіны камуністычнай „працы" на вёсцы зьяўляецца аслаўленая хутарызацыя Беларусі, каторую з вялікаю энэргіяю праводзіў тамашні Нар. Кам. Земляробства і якой мог-бы пазайздросьціць нават Сталыпін.

За час ад 1920 г. па 1925 г. лічба хутароў на Беларусі дасягнула 183.117 г.

У той-жа час, калі вёску рэфармаваў царскі міністар Сталыпін і яго наступнікі, з 1906 г. па 1916 г. г. зн. за 10 гадоў, — хутароў узьнікла на ўсей Беларусі ў тым ліку і ў тэй часьці, каторая адыйшла цяпер да Польшы—усяго толькі 88.173. Такім чынам Белар. Наркозем на чале з камісарам Прышчэпавым пабіў рэкорд! У пачатку 1925 г. 35,4 проц. усіх сельскіх гаспадарак Савецкай Беларусі сталіся хутарскімі.

Камуністычная ўлада Савецкай Беларусі даволі інтэнсыўна імкнулася прафарсаваць хутарызацыю сельскае гаспадаркі, вызначаючы нават па заведзеннаму ў Саветах звычаю, дзеля гэтай мэты „ўдарныя кампаніі".

Наркамзем Беларусі даказываў неабходнасьць хутарызацыі нават гістарычнымі аргумэнтамі.

„Яшчэ з часоў Зыгмунта Аўгуста—гаворыцца ў пэрспэктыўным пляне разьвіцьця сельскае

крызісу зусім не патрэбна разбурваць увесь сучасны сацыяльна-эканамічны лад, як гэта радзяць Камуністы. Разбурыць усё вельмі лёгка, але стварыць новы лад, які даў бы карысьць для ўсяго грамадзянства вельмі трудна, доказы чаго мы бачым у тых-жа Саветах.

Трэба сьвядома адносіцца да ўсяго таго, што творыцца ў сучасным грамадзянстве, сьвядома і арганізавана напраўляць усе недахопы, якія ў ім наглядаюцца, праводзіць патрэбныя рэформы і тады зградзіцца вастрата тых зьявішч, якія называюцца крызісамі.

Чуткі пра выезд у канаду.

У зьвязку з сельска-гаспадарчым крызісам у Канадзе — выезд з Польшчы ў Канаду ў гэтым годзе будзе значна ўтруднены, а магчыма, што і спынены зусім.

У кожным выпадку няма магчымасьці разлічаць на выезд сельскім гаспадаром і хатняй службе.

Палітычнае жыцьцё.

Польшча.

Сойм.

11/III Сойм—пасьля бурных спрэчак пераважна збоку эндэкаў—прыняў 188 галасамі—проці 90—два—вельмі важных для Польшчы і для яе добрых стасункаў з Нямеччынай—трактаты: гандлёвы частковы і тымчасовы ды так званы „ліквідацыйны“, г. зн. ліквідуючы ўзаемна ўсе прэтэнсіі Польшчы і Нямеччыны, датычна правоў і маемасьцяў немцаў у Польшчы.

Бюджэт у Сэнаце.

4 сакавіка Сэнат пачаў разгляд бюджэту на пленуме.

9 сакавіка з вялікай прамовай выступіў мін. скарбу, які сьцьвярдзіў сам, што бюджэт бягучага году будзе заключаны — з недахопам у 50 мільёнаў зл., дый што ў прынятым ужо Соймам бюджэце на прышлы год „дзюра“ ці так сама недахоп можа дайсьці аж да 350 мілёнаў. Міністар казаў, што пагляд пэсымістаў, якія лічаць рэальнай суму бюджэтных даходаў ня звыш 2 з паловай міліярдаў, „не пазбаўлены слушнасьці“. А таму і выдаткі прыдзецца неяк дапасаваць да гэтай сумы даходаў. А таму можа прыдзецца скарыстаць з дазволу, які даў Сойм „на ўсялякі выпадак“,—панізіць пэнсіі ўрадоўцам—на 200 мілёнаў, дый яшчэ абрэзаць прадбачаныя выдаткі на 150 мілёнаў—дзе толькі можна... Трэба думаць, што першым чынам — пацерпяць у сваіх дамаганьнях на культурна-асьветнае жыцьцё нац. меншасьці, а ў іх ліку—першымі—беларусы... Такім чынам—„новы курс“ запануе ў ваўсю...

10/III Сэнат прыняў бюджэт—у лічбах, усталеных Соймам — без усялякіх зьменаў. Праўду кажучы, і раней Сэнат быў блізу непатрэбным, а цяпер, калі законадаўчыя палаты прымаюць паслушна ўсе прапазыцгі ўраду, Сэнат ужо ня мае ніякага сэнсу і значэньня.

Польска-ўкраінскія перагаворы і ўкраінскія скаргі ў Лізе Нацыяў.

12/III. „ПАТ“ паведаміў, што англійскі мін. Гендэрсон, старшыня „Камітэту Трох“, разглядаючы ўсе скаргі меншасьцяў — перад тым, як пусьціць іх на дэцызію Рады Лігі Нацыяў, назначыў на 16. III. першае паседжаньне Камітэту ў Лёндане. Пасьля, здаецца, высьветлілася, што гэта памылка,—што паседжаньне адбудзецца толькі ў красавіку.

Але—у прадбачаньні няпрыемнай для польскага ўраду канечнасьці вытлумачыць дакладна Лізе Нацыяў, што трэба разумець пад гучным лацінскім словам „пацыфікацыя“ — пачаліся — можна паверыць таму, што цьвердзяць украінцы: з пачыну польскай стараны — перагаворы паміж кіраўнікамі Б. Б. і правадырамі ўкраінцаў перагаворы аб нейкім „паразуменьні“.

Як пісалі газэты, Б. Б. высунуў, як прадуступны варунак паразуменьня, — узяцьце ўкраінцамі назад з Лігі сваіх скаргаў, а, апроч таго, апублікаваньня ад імя ўсяго ўкраінскага народу ў Польшчы—спэцыяльнай дэкларацыі—аб ляяльнасьці да Польскай Дзяржавы...

Аб'яднаньне ўсіх буржуазных украінскіх партыяў, так-зван. „Ундо“, даручыла вясьці перагаворы праўстаўнікам сваім у парляманьце.

Але, даведаўшыся аб такіх дамаганьнях збоку Б. Б., загадала дэпутатам спыніць перагаворы... Але тыя ўсьцяж націскаюць на „Ундо“, каб ня зрываць перагавораў, маючы на мэце здабыць ад польскага ўраду пэўныя ўступкі.

Бо-ж—запраўды—тыя варункі, якія зложыліся ў Галіччыне, не даюць магчымасьці, як піша ўкраінская прэса, ніякага нармальнага жыцьця і разьвіцьця ўкраінскага насяленьня ў краі.

Украінскі клюб лічыць магчымым пайсьці на паразуменьне з Б. Б., калі той прыняў-бы наступныя мінімальныя варункі ўкраінцаў:

1. Адчыненьне ўкраінскіх школаў, зачыненых у парадку „пацыфікацыі“;
2. Адшкадаваньне ўсім пацярпеўшым у часе „пацыфікацыі“;
3. Прызнаньне дзяржаўных крэдытаў украінскаму земляробству, і
4. Звальненьне ўсіх арыштаваных паслоў, а так-жа д-ра Лявіцкага.

З свайго боку „Ундо“ заявіла, што ўкраінск клюб меў паўнамоцтвы весьці перагаворы ў справе гэтых дамаганьняў, але на ўзяцьце назад з Лігі скаргаў паўнамоцтваў ня меў. У выніку гэтага ўкраінскі клюб заявіў, што ўкраінскае насяленьне Польшчы ніколі не адмаўлялася ад спаўняньня сваіх грамадзянскіх абавязкаў, адносячыся да Польскай дзяржавы зусім ляяльна, а таму ў спэцыяльнай дэкларацыі аб ляяльнасьці—няма патрэбы.

Што-ж датычыць да ўзяцьця назад скаргаў на пацыфікацыю, дык аб гэтым ня можа быць ніякай гутаркі, бо-ж і Польскі ўрад ня можа „ўзяць назад“ з мінулага тую „пацыфікацыю“, якая ўжо нажаль сталася фактам. Клюб дадаў у спэцыяльнай адозве, што паміж ім і „Ундо“ пануе поўная згода.

Такім чынам—перагаворы ўпёрліся ў тупік. Але трэба думаць, што абедзьве стараны ўсё-ж перад маёвай сэсіяй Рады Лігі неяк дойдуць да згоды.

Перагаворы гэтыя — вельмі павучальныя і для нас—беларусаў. Мы бачым, што Польскі ўрад лічыцца толькі з сільнай сілай меншасьці ў краі дый з яе апорай у Лізе Нацыяў. Але і тады страшэнна цяжка ідзе на „ўступкі“ і паразуменьне, вымагаючы ад меншасьці сьпярша выканаць пастаўленыя ёй варункі, якіх спаўненьне... робяць ужо ўсю справу паразуменьня неактуальнай і непатрэбнай... Польскі ўрад перадусім—ня хоча, каб справа выносілася на міжнародавы форум — у Лігу...

Але ня трэба думаць, што тым меншасьцям, якія, як беларуская, ня маюць гэтай уласнай самастойнай сілы ў краі, польскі ўрад, ці якая-б там ня была самая шляхотная і дэмакратычная польская партыя будуць памагаць, каб яны, гэтыя бязсільныя меншасьці, сталіся сільнымі...

Таму—ня трэба і беларусам мець ніякіх наіўных ілюзіяў, але разьлічаць толькі на свае ўласныя сілы, хай сабе слабыя цяпер, але ўсьцяж мацнеючыя. Закон культурнай і палітычнай барацьбы: усё трэба здабываць з бою, але закрапляць за сабой культурай. А такой барацьбе ня толькі не перашкаджае ляяльнасьць, але якраз—дае ёй патрэбную апору...

Аб'яднаньне польскіх сялянскіх партыяў.

Даўно ўжо пачатая акцыя ў напрамку аб'яднаньня ўсіх трох сялянскіх партыяў у Польшчы, асабліва стаўшая актуальнай ад часу апошніх выбараў, страшэнна падбіўшых сілу ўсіх партыяў у Польшчы—на карысьць партыі... „Беспартыйнага Блёку“, урэшце дайшла да мэты.

14 сакавіка—на супольным паседжаньні галоўных радаў усіх трох партыяў—былі прыняты—супольны статут і супольная праграма новай партыі Аб'яднанага Сялянства, якой — большасьцю 102 галасоў проці 63—дадзены назоў—„Народная Партыя“.

Завеі ў Польшчы.

13 г. месяца амаль над усей Польшча пранеслася вялікая сьнежная завея, якая нарушыла камунікацыю на чыгунцы ў некалькіх дырэкцыях.

У Варшаўскай дырэкцыі ўвязьлі ў сьнягу два цягнікі на лініі Насельск—Серпец.

Тое самае наглядалася і ў іншых раёнах. У некаторых месцах сьнежны вал дасягнуў аж 3 мэтраў вышыні.

У Віленскай дырэкцыі зусім спынілася камунікацыя на лініі Сувалкі—Тракішкі і Дукшты — Друя.

Асаблівай сілы пранеслася завея і бура над Наваградзкім, Віленскім і Палескім ваяводзтвамі, дзе яна прычыніла шмат убыткаў.

Пазрывала тэлеграфныя дроты, стрэхі, папераківала тэлеграфныя слупы і г. д.

Старыя людзі, якія вераць у забабоны, кажуць, што такая надзвычайная завея прарочыць нішто іншае як вайну!

Заграніцай.

Літва.

Ковенская пракурорская ўлада, азнаёміўшыся з усімі дадзенымі ў справе б. прэм'ера Вальдэмараса, які абвінавачваецца ў падгатоўцы да дзяржаўнага перавароту—пастанавіла аддаць яго пад ваенны суд разам з 24 супольнікамі.

Сярод абвінавачаных знаходзяцца вядомыя дзеячы арганізацыі „Жалезны Воўк“—у тым ліку рэдактар „Tautus Kellos“ Слесарайтіс, Капітан Мочуйкіс і інш.

Такі канец спаткаў б. дыктатара Літвы—Вальдэмараса...

Кароткія навіны.

— На гандлёвага паўнамоцніка ССРР у Японіі Анікіява зроблены замах. Анікіяў цяжка ранены. Замах зрабіў пакрыўджаны быццам радавым урадам рыбны прамысловец-японец Сату.

— Нямецкія газэты дапускаюць магчымасьць, што нямецкі парлямэнт не зацьвердзіць ратыфікаваных ужо польскім парлямэнтам трактатаў — гандлёвага і ліквідацыйнага. А тады быццам урад будзе дамагацца, каб прэз. Гіндэнбург даў яму паўнамоцтвы зацьвердзіць трактаты паміма парлямэнту.

і лясное гаспадаркі Б. С. С. Р. — „на Беларусі ўстанавілася вучасткова падворныя формы землякарыстаньня. Селянства Беларусі—за доўгія гады прызвычаілася да вучасткова падворнага парадку, як да стойкай формы землекарыстаньня“.

Такім чынам камуністычная ўлада Беларускай рэспублікі аказалася апякункай хутаран індывідуалістаў. Да сталыпінскіх хутароў прыбавіліся савецкія.

Няведама, як доўга цягнулася-б гэтае сацыялістычнае землеўпарадкаваньне, каб на гэта не зьвярнула ўвагі Масква.

Адбыўся вялікі скандал, у выніку якога ўся віна звалілася на няшчаснага Наркомзема, які паляцеў з пасады і быў выкінуты з партыі.

У падобных выпадках, вінаватым заўсёды бывае стрэлачнік.

Як відаць пройдзе яшчэ шмат часу, пакул камуністычная партыя дасьць спакой нешчаснаму стрелачніку і ня будзе ўспамінаць яго ліхам.

Прынамсі нават у 1931 г. імя Прышчэпава мы спатыкаем у Савецкай прэсе.

Так напр. відны „беларускі“ камуніст А. Хацкевіч піша: „У справе правядзеньня сацыялістычнае рэканструкцыі сельскай гаспадаркі Сав. Беларусі партыя спаткалася з г. зв. „прышчэпаўшчынай“.

Народным Камісарыятам Земляробства і яго ворганамі на мясцох перакручвалася палітыка партыі і ўраду, даўгі час праводзілася яўна кулацкая лінія і практыка ў сельскай гаспадарцы.

Нават у апошнія гады замест рашучага курсу на шырокую колектывізацыю... працаўнікі Нар. Кам. Зем. правадзілі хутарызацыю, тварылі карлікавыя пасёлкі і г. д.“ („Известия“ № 11—1931 г.).

Палітыка хутарызацыі ня была фактычна фантазіяй самаго Прышчэпава, чалавека зусім безграматнага ў тым самым сацыялізме, які ён ex officio павінен быў насаджваць у вёсцы—а была думанай „лініяй“ усяго партыйнага аппарату Б. С. С. Р.—у гэтым і заключаецца ўся трагікамэдыя беларускіх кам-дурняў, стаячых пры ўладзе.

А што гэта так—даказываецца хаця-бы ўжо тым фактам, што хутарызацыя цягнулася праз некалькі год, з прычыны яе друкаваліся даклады і мясцовы партыйны апарат ладзіў „ударныя кампаніі“.

Сутнасьць аднак ня ў гэтым. Факт хутарызацыі сельскае гаспадаркі на Беларусі зьяўляецца толькі наглядным доказам таго, што наагул на ўсей тэрыторыі сацыялістычнага саюзу няма агульнай кіруючай лініі па землеўпарадкаваньню, як няма і ў цэлым радзе і іншых галінаў эканамічнага жыцьця.

Пасьля сільнай хутарызацыі беларускай вёскі—з 1929 г. пачалося побач з іншымі гучнымі мерапрыемствамі ў галіне аграрнай палітыкі савецкае ўлады—расхуторываньне тых гаспадарак, якія перайшлі на хутары. Зноў пачалася нікому не патрэбная, шкодная ломка ўстанавіўшыхся адносінаў—адзіным вынікам якой магло быць толькі змяншэньне вытворчасьці сельскае гаспадаркі, чаго і дабіліся ў выніку сваёй дзеяльнасьці беларускія палітыкі.

Наколькі дрэнна стаяць справы ў галіне землеўпарадкаваньня ня толькі на Беларусі, але і па ўсім саюзе лепш за ўсё сьведчаць словы саміх савецкіх аўтараў, якіх цяжка западозрыць у тэндэнцыйным перакручаваньні фактаў.

„Да гэтага часу — гаворыць адзін з камуністычных аграрнікаў — сельскае насельніцтва задыхалася ад малазямельля ў вадных мясцох (Курская, Арлоўская, Пензенская, Тамбоўская, Варонежская, Бранская і іншыя вокругі), ў той час, як у іншых мясцох добрая зямля пустуе ад бязьлюдзьдзя, ад атсутнасьці рабочых рук.

Да гэтага часу па старой прывычцы часта зьберагаем пад пасадку плошчу высечанага лесу на добрых для сельскае гаспадаркі грунтах; між тым, як побач сельскае насельніцтва ня можа вылезьці з патрэбы зямлі і падняць сваю гаспадарку, дзякуючы востраму безьзямельлю. У той жа час вялізарныя абшары пяскоў і супяскоў пустуюць, а маглі-бы зусім добра быць пакрыты лесам. Да гэтага часу нават на тэрыторыі Маскоўскае губ. можна спаткаць пустыры, так званыя „дзерваны“—(Мікінзон і Юдовіч. Сель-гасп. у пяцігодцы стр. 31). Ня варта хіба камэнтаваць шчырае прызнаньне саміх савецкіх публіцыстаў.

(Далей будзе).

Трэба ўсё-ж спадзявацца, што рэйхстаг зацьвердзіць іх, асабліва-ж ліквідацыйны, як вельмі карысны для Нямеччыны.

— Апазыцыйная прэса абураецца на тое, што на імяніны марш. Пілсудскага школьныя ўлады змушаюць школьнікаў высылаць паштоўкі з „павіншаваньнем“. Прэса Б. Б. наадварот, кажа быццам гэтыя паштоўкі школьнікі шлюць самахоць. Ня ведаем, хто мае слушнасьць, толькі вось „ПАТ“ падаў тэлеграму з вострава Мадэры (дзе жыве цяпер Пілсудскі), якая кажа, што ў адзін толькі дзень 14/III там атрымана 100.000 штук паштовак.

— На ноту польскага ўраду з пратэстам процi зладзейскага нападу на кватэру польскага пасла ў Маскве радавы ўрад адказаў, што зробіць сьледзтва і цяжка пакарае праступніка. Запраўды-ж — і злодзей Кавальчук і той тэлеграфіст, які даставіў яму фальшывыя тэлеграмы, засуджаны на 2 гады вастрогу кожны.

— Варшаўская прэса паведаміла, быццам Дзяржаўны Зямельны Банк атрымаў ад заграніччных банкіраў пазыку ў 6 міліёнаў даляраў. З пазыкі тэй Банк мае даваць крэдыт на 9 месяцаў земляробам—пераважна на куплю штучных гнаёў.

„Жаноцкая справа“.

Орган Аб'яднаньня Беларускіх Жанчын імя Алёізіі Пашкевічанкі („Цёткі“).

„На ўсенькім сьвеце будзіцца з векавечнага сну жанчына і пачынае заваёўваць для сябе належнае ей паводле справядлівасьці месца ў жыцьці грамадзянства“, так пачынаецца проста, сільна і горача напісаны ўступны артыкул новай часопісі, заклікаючы беларускіх жанчын, каб і яны вышлі ўрэшце з цемры „зімовага рабскага сну“, збудзіліся, захацелі самі ўсей душой сьвятла, розуму, веды і запраўднай, кіраванай праўдай, дабром і хараством волі, якія адны толькі твораць лепшую й трывалую долю народу.

Слушна падчырківае ў гэтым сваім закліку Рэдакцыя жаноцкай часопісі вялікую ролю Жанчыны ў сям'і, а сям'і ў агульным жыцьці народу. У сям'і закладаюцца падваліны, творыцца будучыня народу. Сям'я—калыска народу, ня толькі яго цела, але й яго душы. І роля ў сям'і жанчыны, якой Бог дае такую неабмежаную ўладу над жыцьцём і смерцяй дзіцяці, — вялізарная. Але-ж ня меншай за тое зьяўляецца й адказнасьць жанчыны-маткі перад Богам і народам за іх сумольнае дзіця.

Таму ня можна ня прывітаць з усяго сэрца зьдзейсьненьне нарэшце даўняй думкі беларускага грамадзянства — стварыць такі орган Сьведамасьці, Духовай працы і Самадасканаленьня Беларускай Жанчыны, які памог бы ей—выконываць гэтую, дадзеную ей Богам і прыродай нязьмерную ўладу над жыцьцём творачаеся ў Беларускім дзіцяці будучыні народу — з усей адказнасьцяй перад гэтай будучыняй.

Трэба прызнаць шчыра, што першы нумар часопісі бясспрэчна даводзіць, што гэтая адказная справа папала ў добрыя рукі.

Агульнае ўражэньне ад часопісі—вельмі добрае: як унутраны зьмест, так сама й вонкавы выгляд часопісі стаяць на вышыні заданьня.

Як „Аб'яднаньне Беларускіх Жанчын“, так сама й орган яго, — узялі сваім сьцягам і сваей патронкай — сьвятой памяці Алеізію Кэйрысаву-Пашкевічанку, нашу агульна знаную, агульна каханую—„Цётку“.

Цётка была першай жанчынай, якая стала— ў першых радох на чале беларускага—нацыянальна—і сацыяльна—вызвольнага руху, — ня толькі як ахвярная барацьбітка з ворагамі беларускай справы, але і як першая ўзгадавальніца вольнай душы маладой Беларусі, што можа лепш і вярней вызваляе з няволі, як зьніштажэньне ворага звонку...

Цётка-ж і закладчыца першай арганізацыі беларускіх жанчын — каля 20 год таму назад — у Вільні-ж.

Дзіва, што сваей патронцы часопісь ахвяравала першы артыкул, высьвятляючы з шчырай любоўю ясны чалавечы абраз гэтага свайго сьвятога „сьцягу“.

Дасканалы артыкул Марыі Зянюк карыстаецца ў высьвятленьні жыцьця, дзеяльнасьці і паэтычнай асобы нябошчыцы Цёткі навейшымі дадзенымі, сабранымі П. Бібілай у адным з менскіх выданьняў—часу, калі яшчэ Усходняя Беларусь існавала для беларускага народу, але не для маскоўскіх чэкістаў, як цяпер. Бадзёрай верай у тое, што—„калі цяпер блага, дык будзе добра“, але цьвярозым заклікам да жанчын, каб сваей працай і энэргіяй яны самі якраз і перараблялі благое на добрае — бо толькі адзін гэты шлях і спосаб ёсьць зьдзейсьніць гэтае „будзе добра“, бо-ж—ніхто, ніхто на сьвеце! ня зробіць гэтага за нас саміх, — канчае М. Зянюк свой дасканальны артыкул.

Далей—у аддзеле „З жаноцкага сьвету“, які —трэба думаць—будзе сталым аддзелам часопісі, даецца агляд жаноцкага руху, жыцьця, і працы жанчын на ўсім шырокім сьвеце—да ведама і для прыкладу беларускай жанчыне.

Так сама сталым аддзелам будзе, як кажа аўтар артыкулу „Парады для матак“, гэты аддзел, дзе „будуць зьмяшчацца розныя парады маткам, як карміць і як даглядаць дзіця, каб яно расло здаровае, вясёлае і каб яно было для сваіх бацькоў запраўднай (чамусьці напісана „праўдзівай“, —полёнізм) пацехай“. Артыкул высьветляе важнасьць усей гэтай галіны веды, нажаль блізу цалком недайшоўшай яшчэ да нашых вясковых матак, якія—замест добрых спосабаў, выпрацаваных дасьледамі навукі, карыстаюцца „мэдыцынскай мудрасьцяй“ цёмных „бабак“, „цётак“ ды „суседак“, якія, зразумела, больш псуюць ды шкодзяць, як памагаюць. А хто-ж палічыць выпадкі, калі такая „хатняя мэдыцына“ ды „бабчына гігіена“ проста губяць дзяцей?!

Слушна аўтар артыкулу—Маці—зьвяртае асаблівую ўвагу беларускіх матак на гэты важны аддзел.—„Маткі, чытайце „Парады для матак“, паўторым усьлед за ёй і мы. Тую-ж думку тлумачыць—але ўжо адносна да старэйшых дзяцей у сваей зацемцы Л. Войцікава.

„Цётка Тоня“ ў сваім артыкуле заахвочывае беларускіх жанчын да жыцьця і вышываньня, высьветляючы карысьці такой працы—жаноцкага мастацтва,—яно, як ведама, калісьці дало сусьветную славу нашай Бацькаўшчыне —яе слаўнымі „слуцкімі паясамі“,—сваімі „радзімымі васількамі“ па слову нашага песьняра — стварыўшымі новы стыль—з тых далёкіх усходніх арыгіналаў, якія прынясьлі ў нашы край нашы даўнейшыя культурна гандлёвыя стасункі з усім сьветам.

З вялікім захопленьнем і гарачынёй, якія так памагаюць прыцягіваць увагу і прысвойваць выкладаныя думкі й парады, напісаны аддзел „Гаспадарчыя парады“, рэдагаваны „Бабулькай“. Мэта гэтага аддзелу—падняць на вышэйшы ровень жаноцкую частку хатняй гаспадаркі й культуры ў нашай вёсцы, і яго трэба прывітаць з асаблівай гарачынёй. У гэтай галіне, як ведама усім, наша вёска, наша вясковая жанчына-страшэнна адсталыя.

Маючы нават невялічкі шматок зямлі, можна —пры зусім нязначных выдатках—мець такія карысьці, выгады, нават зыскі і даходы, аб якіх нават ня сьнілася яшчэ нашым вясковым жыхаркам: блізу ўсё тое, над чым яны толькі ласа аблізваюцца ў месьце, яны могуць мець у сябе, калі толькі здабудуць патрэбную веду і даложуць крыху добрай, акуратнай працы. А „Бабулька“— ужо мы ручаем за гэта, бо ведаем яе добра асабіста, ведаем яе, створаную ўласнымі рукамі блізу што з нічога, гаспадарку — мала хто з віленскіх беларусаў не каштаваў яе салодкай, вялізарнай, як бручка, клубнікі, яе смачных памідораў і д. т. п.

Заключаюць часопісь аддзелы „Рознае“—як мыць бялізну (чаму ня хусьцё, — за мест гэтага полёнізму?) і т. д. і—„Хроніка“ — агляд беларускага жыцьця — як на беларускім Усходзе так і нашым Захадзе.

Часопісь—пад рэдакцыяй Шнаркевічавай — выходзіць раз у месяц. Цана—ў год—6 зл. 50 гр., на паўгоддзе—3 зл. 25 гр., на 3 мес.—1 зл. 65 гр. Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі, куды трэба зьвяртацца з пытаньнямі, Віленская, д. 8, кв. 3.

Культурнік.

Хроніка.

— **Сьвяткаваньне 13 угодкаў абвешчаньня Незалежнасьці Беларусі.** 15 сакавіка г. г. ў мурох Віленскай Бел. Гімназіі адбыўся арганізацыйны сход грамадзянства пераважна студэнцкай моладзі, на якім быў выпрацаваны плян сьвяткаваньня гэтай гістарычнай для Беларусаў даты.

— **Коопэратыўныя курсы.** Ужо 4 месяцы ў Вільні працуюць завочныя коопэратыўныя курсы, якія з кожным месяцам пашыраюць сваю працу.

На 15 сакавіка г. г. лічылася 45 слухачоў, якія акуратна высылаюць адказы і апрацаваньні на зададзеныя кіраўніцтвам курсаў тэмы.

У працягу апошніх месяцаў рассылаліся лекцыі па гісторыі кооп. руху, тэорыі коопэрацыі, белар. мове і гандлевай арыфмэтыцэ.

Есьць падставы надзеяцца, што лік слухачоў яшчэ больш павялічыцца.

— **Папраўка.** У № 4 „Беларускага Звону“ пры друкаваньні пратэсту Цэнтрасаюзу процi падзеяў у Савецкай Беларусі праз карэктарскі недагляд быў прапушчаны подпіс Беларускага Вучыцельскага Саюзу, які ўваходзіць у склад Цэнтрасаюзу і прыняў учасьце ў пратэсьце.

Пісьмо у Рэдакцыю.

Паважаны Грамадзянін Рэдактар!

У № 4 „Беларускага Звону“ ў маім пісьме ў Рэдакцыю закраўся, праз недагляд падобна карэктара, пропуск прозьвішчаў кс. Станкевіча, Гадлеўскага і Ярэміча, дзеля чаго пункт першы пісьма зусім губляе належны сэнс і кідае цень на іншых асоб, зусім невінаватых.

Дзеля сказанага ветліва прашу Пав. Гр. Рэдактара ў чарговым нумары „Бел. Зв.“ пункт 1-шы пісьма паўтарыць у цэласьці згодна з арыгіналам. Гэта знача: пасьля слоў „так званы Бел. Нацыянальны Камітэт“, трэба ўставіць: „**кіраваны ксяндзамі Станкевічам, Гадлеўскім і пасл. Ярэмічам**“.

З пашанаю **К. Юхневіч.**

Розныя весткі з нашага краю.

Расстрэл шпіёна.

14-га сакавіка раніцаю ў Берасьці расстралялі матроса пінскай флётыліі Рыгора Мацуту, які быў засуджаны на кару сьмерці за шпіёнства на карысьць Саветаў.

Няўдалы напад банды дывэрсантаў.

Гэтымі днямі ў раёне Абалевічы перайшло граніцу двух узброеных бандытаў, якія напалі на фальварак Мэрульчоўку.

Гаспадар спаткаў бандытаў выстраламі і змусіў іх да ўцёку.

У гэтым часе даведалася аб нападзе пагранічная стража, якая пагналася за бандытамі. Завязалася перастрэлка, у выніку якой адзін бандыт застаўся забітым, а другі быў арыштаваны.

ПРАТАКОЛ

Супольнага Паседжаньня Урадаў Беларускага Студэнскага Саюзу і Украінскага Студэнскага Саюзу ў Вільні, дня 15. III. 31 г.

Парадак дня:

1. Справа інцыдэнту, які зайшоў на „блінах“, ладжаных Беларускім Студэнскім Саюзам і Пэдагогічнай Радай Бел. Гімназіі ў Вільні дня 21. II. 31 г.:

1. У сувязі з паўстаўшым інцыдэнтам на вышуспомненых „блінах“ дакладна абгаварыўшы гэту справу пастаноўлена:

1. Урад Беларускага Студэнскага Саюзу ў Вільні катэгорычна сьцьвярджае, што інцыдэнт, які зайшоў на „блінох“ з некаторымі сябрамі Украінскага Студэнскага Саюзу дня 21. II. 31 г., а які абразіў калегаў Украінцаў, быў запраўды, але ў прычыне яго ня было злой волі ані сьведамай акцыі Ураду Бел. Студ. Саюзу ў кірунку нарушэньня дасюлешняга сужыцьця між абедзьвюмі арганізацыямі. Запрошаныя на „бліны“ калегі ўкраінцы, былі запрошаны непаклікаными да гэтага сябрамі БСС, бяз ведама і паразуменьня з Урадам.

2. Урад Баларускага Студэнскага Саюзу ад імя ўсяе арганізацыі шчыра перапрашае калегаў украінцаў за вышуспомнены інцыдэнт.

3. Урад Беларускага Студэнскага Саюзу сьцьвярджае, што БСС, як арганізацыя ідэолёгіі нацыяналістычнай ніколі ня імкнуўся да сарваньня прыязнага ўкраінска-беларускага саюзу і абсалютна ня маюць на яе ўплыву людзі, што імкнуцца да разьбіцьця абодвух саюзаў.

4. Урад Украінскага Студэнскага Саюзу ў Вільні сьцьвярджае, што копія ліста, ськіраванага ў гэтай справе да Бел. Студ. Саюзу, а зьмешчана потым у „Беларускай Крыніцы“, ня была там зьмешчана на просьбу Ураду Украінскага Студэнскага Саюзу.

5. Урад Украінскага Студэнскага Саюзу ў Вільні адносна выражэньняў у лісьце, ськіраваным да Бел. Студ. Саюзу, дзе гаворыцца, што „здаўна прытатаўляны канфлікт між беларускім і ўкраінскім студэнствам, быў роблены непатрыётычнай часткай беларускага студэнства“ сьцьвярджае, што пад гэтымі славамі меў на думцы выключна тых студэнтаў Беларусаў, якія шляхам розных плётак і асаблівай сабе тактыкі імкнуліся да ўзарваньня прыязных адносінаў між студэнтамі Беларусамі і Украінцамі.

6. Абодва Урады Украінскага Студэнскага Саюзу ў Вільні і Беларускага Студэнскага Саюзу ў Вільні паўстаўшы канфлікт уважаюць за запачаткаваньне новага шчырага братняга сужыцьця для дабра абодвух Саюзаў і абодвух Народаў— Украінскага і Беларускага.

7. Адначасна абодва Урады пастанаўляюць, каб усякія эвэнтуальныя споры і непаразуменьні, якія паўстануць паміж паасобнымі сябрамі гэтых арганізацыяў, вырашаліся выключна ў паразуменьні з абодвумі Урадамі.

За Урад Украінскага Студэнскага Саюзу ў Вільні:

Старшыня: **Н. Сагайка.** Сэкрэтар: **В Крахмалюк.**

За Урад Беларускага Студэнскага Саюзу ў Вільні:

Старшыня: **К. Глінскі** Сэкрэтар: **С. Сарона**

Вільня, дня 15. III. 31 г.

Карэспандэнцыі.

Лекцыя.

В. Гародзькі, Валожынскага пав.

У нядзелю 1-га сакавіка г. г. у вёсцы Гародзьках, Забрэзкае воласьці, Валожынскага пав., у Народным Доме, адбылася лекцыя на тэму: „Вясковая Гаспадарка і Гаспадарчы Крызіс“, якую прачытаў, прыехаўшы з Вільні аграном Сяргей Бусел.

Сабраўшаяся публіка вельмі была задаволена гаспадарчымі парадамі, а старшыня Б. Г. Зьвязу М. А. Станкевіч ад імя свайго Т-ва выразіў шчырую падзяку аграному С. Буселу і тэй арганізацыі, якая яго паслала, бо вельмі было прыемна слухаць тлумачэньні і высьвятленьні ўсяго на сваей роднай беларускай мове. Пажадана, каб і ў будучыні адбываліся такія лекцыі і замацнялася сувязь Цэнтрасаюзу—з вёскай. **Прысутны.**

Радактр-выдавец: **М. Сіняўскі**

Друкарня Я. ЛЕВІНА Вільня, Нямецкая 22.